№ 2 (פערטער' יאַרגאַנג) פּרייז 10 גראָשן BIALER WOCHENBLAT

ביאַלער וואָכנבלאַט

נאַציאָנאַל געזעלשאַפטלעך וואָכנבלאַט פאַר ביאַלע-פּאָדל. און אומגעגנט.

אַבאָנאַמענטס-פּרייז:

מאָנאַטלעך . . . . . 40 גראָשן
פערטל-יעָרלעך . . . . 1.20 זל.
אויסער ביאַלע מאָנאַטלעך . . 1 זל.
פאַר אַ קוואַרטל . . 2 זל.

אַנאָנסן-פּרייז:

פאַר אַ וואָרט טעקסט 10 גראָשן

פאַרן אינהאַלט פון די אַנאָנסן און אָפענע בריוו איז די רעדאַקציע נישט פאַראַנטוואָרטלעך.

די צייטונג טראָגט נישט קיין געשעפטס-כאַראַקטער און איז נישט אויסגערעכנט אויף פאַרדינסט.

אַדרעס פאַר בריוו און געלט-זענדונגען:
Red. „BIALER WOCHENBLAT"
Biała-Podl., Grabanowska 39.
Konto rozrach. № 1.
Skrz. poczt. 26.

Biała-Podlaska, dnia 8 stycznia 1937 r.

ביאַלע-פּאָדל., פרייטאָג פ' וארא תרצ"ז, 8 יאַנואַר

KOMUNIKAT

Na mocy § 12 Rozporz. Min. Wyzn. Relig. i Ośw. Publ. z dnia 9/IX 1931 r. (Dz. Ust. R. P. № 89/31 r. poz. 698) oraz w myśl uchwały Zarządu Gminy z dn. 6 bm. w dniach najbliższych rozesłane będą wezwania płatnicze do wpłacenia składki członkowskiej (etat) na poczet 1937 r. w wysokości zatwierdzonej przez Władzę Nadzorczą na rok 1936.

Zarząd Gminy Wyzn. Żyd.
w Białej Podl.

קאָמוניקאַט

אויפן סמך פון § 12 פון דער פאַראָרדנונג פון מיניסטעריום פאַר אמונות און בילדונג 9/IX 1931 י. און אין הסכם מיטן באַשלוס פון דער קהלה-פאַרוואַלטונג פון 6-טן ד. מ. וועט אין די נאָענטסטע טעג אַרויסגעשיקט ווערן נאָקאַזן איינצוצאָלן עטאַט אויפן חשבון פון 1937 י. לויט דער גרויס פון עטאַט וואָס איז באַשטעטיקט געוואָרן דורך דער אויפזיכטס-מאַכט אויפן יאָר 1936.

די פאַרוואַלטונג פון דער יידישער גמינע
אין ביאַלע-פּאָדל.

אין אַ אַנדער' דירה

דער איינציקער יידישער אַדוואָקאַט אין ביאַלע ה' לעאָן סאַפרין האָט איבערגעטראָגן זיין קאַנצעלאַריע פון גראַבאַנאָווער 10 אויף **פּראָסטע 21**.

אַכטונג ציונים!

דעם 31-טן ה. מ. דאַרף פאַרענדיקט ווערן די ווערביר-אַקציע פון נייע מיטגלידער אין דער אָרגאַניזאַציע. אויך די רעגיסטרירטע חברים דאַרפן זיך איבערדעקלאַרירן.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט ווערן אַלע חברים און סימפּאַטיקער געבעטן אונטערצושרייבן נייע דעקלאַראַציעס אויף מיטגלידס-קאַרטן פאַרן יאָר 1937.

דעקלאַראַציעס צו באַקומען ביי די חברים: ריבאַק און קאַנטאָר.

איז הייַנטיקן נומער

איז נישט אַריין אַ „אָפענע בריוו אין רעדאַקציע" פון די ה"ה שניידערמאַן און שניר אין שייכות מיט זייער קאָנפליקט מיטן מייסטער ה'. עקשטיין.

די בריוו איז נישט געדרוקט געוואָרן ווייל די אויטענטישקייט פון די אונטערשריפטן האָט זיך אַרויסגעוויזן אַלס ספק'דיקע.

נאָכן אויספאָרשן דעם ענין וועלן מיר די בריוו פאַרעפנטלעכן.

טעלעגראַם!

אין די נאָענטסטע וואָכן וועט אונז באַזוכן: לאָלאַ פּאָלמאַן, ליליאַ פּירער און ה' פּערלאָוו.

„ŚWIATOWID"

דעמאָנסטרירט די פּוילישע מוזיקאַלישע קאָמעדיע א. נ.:

Pani Minister tańczy

פון מאָנטאָג: ? ? ?

Kino „TĘCZA"

דעמאָנסטרירט פון היינט אָן:

אין שאָטן פון אַ איינזאַמער סאָסנע

אַ קאָליר פילם מיט סילוויא סידניי.

פון מאָנטאָג: „77" Szyfr

אַלע וועלכע האָבן מיט איר מיטגעאַרבעט זענען היינט באַרימט.

אין איר שוישפּילער-קאַריערע האָט זיך די באַרימטע קינאָ-אַקטריסע סילוויאַ סידני באַגעגנט פאַרשידענע רעזשיסערן און שוישפּילער. מיט וועלכע זי האָט צוזאַמען געאַרבעט קודם אין טעאַטער און דערנאָך אין פילם.

און אַ מאָדנע זאַך: הן סילוויאַ סידני גופא, הן די רעזשיסערן האָבן געמאַכט אַ קאַריערע, ווערנדיק מיט דער צייט באַרימט.

מיט יאָרן צוריק דאָט סילוויאַ געשפּילט אין אַ דריטראַנגיק טעאַטערל אין ניו-יאָרק. צוזאַמען מיט איר האָט אויפגעטרעטן אַ בלאָנדער, שלאַנקער שוישפּילער דזשיי ריימאָנד, וועלכער איז נאָך דאַמאַלט געווען אומבאַקאַנט דעם טעאַטער עולם. היינט איז דזשין ריימאָנד אַ פילם-סטאַר. און דער היינט באַרימטער שוישפּילער פרעדריך מאַרטש איז געווען סילוויאַ סידניס פּאַרטנער אויף דער טעאַטער-בינע אין דער אַמעריקאַנער שטאָט דענווער.

פעדזשי שאַנאָ, האָט געשפּילט צוזאַמען מיט סילוויאַן אין דער דראַמע „אויפן שייד-וועג", היינט צו טאָג איז פעדזשי שאַנאָן אַ ערשטראַנגיקער סטאַר.

צוויי באַדייטנדיקע היינט קינאָ-רעזשיסערן מעריאַן הערינג און דזשאָרזש צוקאָר האָבן לכתחילה רעזשיסירט טעאַטער-שטיק, אין וועלכע עס איז אויפגעטרעטן סילוויאַ סידני.

אין דער דראַמע „פאַרבראָכן" האָבן זיך באַטייליגט שוישפּילער, וועלכע זענען איצט פּראָמינענטע סטאַרס אין האָליוואָד: טשעסלער מאָריס, קאַי פראַנסיס, קאַי דזשאָנסאָן, קענעט דוגלאַס, אַלען ווינצענט, לינדא וואַטקינס, מאַרגאַריט טשורטשיל.

איניקע פון זיי האָבן באַזוכט די דראַמאַטישע שול צוזאַמען מיט סילוויא סידני. אין איר נייסטן פילם „אין שאָטן פון דער איינזאַמער סאָסנע" שפּילט זי מיט צוויי יונגע באַגאַבטע שוישפּילער: פרעד מעקמוריי און הענרי פאָנדי.

צו דער חתונה פון אונזער ליבן זון און ברודער אברהם נאַטענזאָן מיט פרל' חיה שפּאַק ווינטשן אַ האַרציקן מזל-טוב
עלטערן, שוועסטער, ברודער נאַטאַנזאָן,
פאַמיליע פּאָליוך.

חיה'לע און אברהם!
צו אייער חתונה — פיל גליק
הערשל באַקאַלאָוש.

חיה'לע!
צו דיין חתונה מיט ה' אברהם נאַטאַנזאָן מיינע האַרציקסטע גליקווינטשן
סנדר גליקסבערג.

צו דער חתונה פון אברהם נאַטאַנזאָן מיט פרל' חיה שפּאַק — אַ גליקלעך צוזאַמענלעבן ווינטשן
פאַמיליע גאָלדשמידט,
לייביש פרידמאַן און פרוי,
משה יורבערג.

חיה'לע!
צו דיין חתונה מיט ה' א. נאַטאַנזאָן ווינטשן מיר דיר פיל גליק און אַ צופרידענע צוקונפט.
מרים וויערניק, ברכה גרינבערג,
משה קעלנער.

חיה'לע!
צו דיין חתונה מיט אברהם נאַטאַנזאָן ווינטש איך אויפן ווייטן לעבן פיל גליק
יעקב עפּעלבוים.

אונזער טיפסטן מיטגעפיל דריקן מיר אויס די פאַמיליעס ליבמאַן צוליב דעם פאַרלוסט פון זייער מאַן, פאָטער, זון און ברודער

פנחס אהרן ליבמאַן נ"ע

פאַמיליעס כהן און קראַמאַרזש (פּאַריז)

„PANI MINISTER TANCZY" w „Światowid"

דער קהלה-וואָגן זינקט...

די ידיעה, אַז פון דער פאַרוואַל־טונגס־ליסטע פון דער קהלה איז גע־שטראָכן געוואָרן דורך דער אויפזיכטס־מאַכט דער ה' פנחס נאָרטמאַן, וועלכער איז געוויילט געוואָרן אַלס ראש הקהל דורך דער דעמאָקראַטישער מערהייט, האָט געמאַכט אַ גרויסן רושם און האָט זער שלעכט געווירקט אויף דער גאַנ־צער שטאָטישער באַפעלקערונג. ערשט איצט האָבן אַ סך נעכטיקע אַגודהניקעס און „פאַרביסענע חסידים" דערזען פלוצלינג דעם תהום, אין וועלכן ס'האָבן זיי געטריבן די פאַרשיידענע בענקל־כאַפּערס און „שיינע יידן" פון מוסרישן חדר. ערשט איצט, נאָכדעם ווי מ'האָט געמאַכט די איינציקע זעלבסט־פאַרוואַל־טונגס־אינסטיטוציע פאַר אַ ווערקצייג פון קליינלעכע, פאַרברעכערישע אַמ־ביציע־שפּילן, האָבן אַלע דערזען דאָס אמת'ע בילד פון דעם זער טרויעריקן, וואָס האָט זיך געשאַפן אין ביאַלער יידישן לעבן.

דען, לאָמיר זיין אויפריכטיק, דאָס שטרייכן דעם ה' פנחס נאָרטמאַן — באַדייט: אָפּשאַפן די דעמאָקראַטישע מערהייט, באַדייט — נישט מעגלעך מאַכן בכלל קיין שום מערהייט אין דער ביאַלער קהלה, באַדייט — דאָס עפע־נען אַ פעריאָד — אַ קורצן וואַרשיינ־לעך — פון אינערלעכע מחלוקתן, אַמפּעריעצן און אַרומרייסעניש, נאָך וועלכן סוועט קומען דער „גואל־ישראל" אין באַקאַנטן נוסח — דער פון דרויסן באַשטימטער נאָמינאַט — קהלה־קאָמי־סאַר.

אַלזאָ, נאָך אַ רייע אַנדערע שטעט וועט שוין אויך דאָס ביאַלער יידנטום האָבן די צווייפלהאַפטע זכיה צו זיין „מיט לייטן גלייך" און האָבן אַ קאָמי־סאַר, וועלכער וועט זיך פאַרנעמען מיט אַזעלכע ענינים, ווי: פרומקייט, רעלי־גיע, כשרות, תלמוד־תורה, מצות־חטים און נאָך אַזעלכע אָנגעלעגנהייטן.

ווען מ'נעמט נאָך אין אַכט, אַז דער מצב אין קהלה אַנטשטייט אין דער זעל־ביקער צייט, ווען ס'ווערן איינגעפירט אין לעבן די געזעצן וועגן שחיטה, איז קלאָר פאַר יעדן דענקענדן מענטש, אַז די שטרייכונג פון ה' נאָרטמאַן איז נישט קיין צופאַל, נאָר אַ רעזולטאַט פון אַ גוט דורכגעטראַכטער און קאָנ־סעקווענטער דעציזיע, וואָס וועט האָבן פאַר אונז אַלעמען ווייטגייענדע פאָלגן.

לאָמיר זאָגן אָפן דעם אמת: מיר ציוּ־ניסטן, האָבן אייגנטלעך איצט לגמרי נישט געיאָגט זיך איבערצונעמען די קהלה־לייטונג און אַפילו זיין מיטפאַר־אַנטוואָרטלעך פאַר דער דאָזיקער לייּ־טונג צוליב אַ פשוטן טעם. דאָס איינ־פירן די שחיטה־באַגרעניצונגען פאַר־קלענערט שטאַרק די הכנסות פון דער קהלה, נישט געבנדיק דערביי קיין שום מעגלעכקייט צו פאַרקלענערן די הוצאות דורך באַגרעניצן די צאָל שוחטים. סוואָלט דעריבער געלעגן אויף דער נייער קהלה־לייטונג די נישט דאַנקבאַרע אויפגאַבע פון זוכן דירעקטע אָדער אומ־דירעקטע קוואַלן פון אַ נייער פאַרגרע־סערטע הכנסה פאַר דעם קהלה־אַפּאַראַט. אַ דירעקטע הכנסה וואָלט זיך געקענט באַקומען פון אַ געהעכערטן עטאַט. נעמענדיק אַפילו אין באַטראַכט די מעגלעכקייט פון הצכרן אַ פאַר נע־ציילטע פערזאָנען דעם עטאַט, וועלכן זיי האָבן געצאָלט אין אַ קליינע מאָס צוליב אַגודהשע פראָטעקציע, וואָלט מען אָבער ווייט נישט באַקומען די נויטיקע סכומים. מוואָלט אַלזאָ געמוזט אָנקומען צו אַן אַלגעמיינער העכערונג פון עטאַט ביי דער גאַנצער יידישער באַפעלקערונג. אַזאַ טאַט וואָלט אָבער ביי היינטיקע צייטן, ביי דעם אַרויס־שטויסונג־פּראָצעס, וועלכן ס'גייט איצט איבער דער יידישער קליינהענדלער און האַנטווערקער אין ביאַלע, ווען די ניי אָנשטאַנענע און זער גוט פּראָספּע־רירנדע נישט יידישע קראָמען און וואַרשטאַטן נעמען צו אין אַ גאַר שנעלן טעמפּאָ דעם לעצטן ביסן ברויט ביים אומגליקלעכן יידישן קרעמער און בעל־מלאכה, געוועזן אַ פאַרברעכערישער און נישט דערלאָזבאַרער.

דער וועג פון דירעקטן העכערן די קהלה־הכנסות איז אַלזאָ געשלאָסן. פון דעם מוזן זיך אָפּגעבן אַ קלאָרן השבון די אַלע לעפל־לייט, וואָס רייסן זיך צום קהלה־בענקל. אומדירעקטע הכנסה־קוואַלן זענען פאַראַן. אַזאַ אומדירעקטע הכנסה וועגן וועלכער, ווי מיר הערן, די פרוּמע צבועקעס פון אגודה'שן חדר שמועסן שוין גאָר שטאַרק, איז דאָס העכערן דעם אָפּצאָל פון דער שחיטה. אודאי געבן די אויסנויר־תקנות צום שחיטה־געזעץ אַ מעגל'עכקייט צו העכערן דעם שחיטה־אָפּצאָל, אָבער זיי געבן נאָר — אַ מעגלעכקייט אָבער זיי לייגן נישט אַרויף קיין שום פליכט!

ווען אַלזאָ די ביאַלער שענע יידן, וועלכע זאָרגן גאָר וועגן עולם־הבא און וועגן פאַרזאָרגן די יידישע נשמות, פאַר־סירן איצט דעם פלאַן פון הצכרן דעם שחיטה־אָפּצאָל, פירן זיי אויס בלויז זייער אייגענע פלענער, וואָס באַצוועקן צו שאַפן **פאַר יעדן פרייז** מיטלען צו פאַרזאָרגן ביאַלע מיט אַ פרישן „ספאָדעק". פאַר אַזאַ „וויכטיקן" (משטיינס געזאָגט) ציל זענען זיי גרייט אויסצופרעסן ביי דער פאַראָרעמטער ביאַלער יידישער באַפעלקערונג דעם לעצטן טראָפּן מאַרך פון די ביינער, פאַר זייערע צילן זענען זיי גרייט צו העכערן מיט וויפל סוועט זיך נאָר לאָזן (ד. ה. וויפל דאָס געזעץ דערלויבט נאָר) דעם אָפּצאָל פאַר דער שחיטה. וואָס אַרט עס זיי, וואָס אַן אָרימער פרומער יידישער בעל־מלאכה, וואָס אַן אָרימער מלמד, אָדער קרעמערל וועט נישט אימשטאַנד זיין שוין אַפילו איינמאָל אין וואָך, אויף שבת, צו קויפן זיך אַ שטיקל כשר פליישׂ! וואָס אַרט זיי, וואָס מיט דער פּראָיעקטירטער הוספה וועלן זיי אפשר גורם זיין, אַז אַנדערע, ווע־ניקער פרומע וועלן אפשר מוזן רעזיג־נירן פון כשר־פליישׂ! זיי אינטערעסירן נישט קיין זעלכע קלייניקייטן. אויף דעם זענען זיי דאָך אגודה'ניקעס פון „גרויסנס" און „אַלטנס" חדר...

ביי אַזאַ מצב זענען מיר, ציוניסטן, בדיעבד אפשר צופרידן, וואָס מיר וועלן נישט דאַרפן טראָגן די אחריות פאַר דעם קהלה־וואָגן. פון דער צווייטער זייט אָבער פילן זאָך אַלע, אַז ביים היינטיקן טאָג וואָלט געווען אַן אומ־פאַרציילעכער פאַרברעכן, ווען מיר ציוּ־ניסטן, זאָלן בכלל אָפּטרעטן פון פלאַץ אָן אַ קאַמף אין אויסליפערן די קהלה אין די הענט פון די „פרומע", „גרויסע", „אַלטע" א. ד. ג.

טראָץ די פאַרשמעלערטע פינאַנסיע־לע מעגלעכקייטן קאָן דאָך געשען, אַז די קהלה זאָל ווערן דאָס חיינציקע אָרט ווו — פונקט ווי אין אַ שכנות'־דיק לאַנד — עס וועט זיך בקרוב מוזן קאָנצענטרירן דאָס גאַנצע יידישע קול־טורעלע לעבן, קאָנען דאָך אַמאָל אויף דער נייער קהלה־פאַרוואַלטונג פאַלן די זעלבע אויפגאַבן, וועלכע ליגן אויף די יידישע קהלות אין אַן אַנדער לאַנד, וועלכעס שרייבט איצט אַריין שוואַרצע בלעטלעך אין אונזער יידישער מאַרטי־רער־געשיכטע. ווייל פאַר יעדן פאַר־נינפטיקן מענטשן ווערט דאָך קלאָר, אַז מיר האָבן נישט צו וואַרטן אויף קיין נסים אויף דער נאָנטסטער צייט. להיפך: די כוואַליע פון אַרויסשטויסונג און פאַראָרימערונג ווערט אַלץ שטאַר־קער, דער ברויזנדער ים פון שנאה ווערט אַלץ שטורמישער.

מוזן מיר דעריבער היטן אונזערע פּאָזיציעס. די קהלה איז טאַקע דער־ווייל נאָך אַזאַ וויכטיקע יידישע אויפ־האַלטס־פּאָזיציע.

דערפאַר טאָר די ביאַלער באַפעל־קערונג נישט אָפּשטיין אין קאַמף פאַר באַפרייען די ביאַלער קהלה פון אגו־דה'שן זומפּ. דערפאַר מוז מען אָנזאָגן אַ ווייטערדיקן קאַמף די אַלע, וועלכע ווילן אויסשפּילן און זיכערן זיך אַ נצחון מיט דער הילף פון זייטיקע פאַקטאָרן. דערפאַר וועלן מיר נישט אַראָפּלאָזן די הענט, נאָר ווייטער פירן דעם קאַמף פאַר אַ דעמאָקראַטישער קהלה־לייטונג, וועלכע זאָל ענטשפּרעכן די אינטערעסן פון די פאַראָרימטע יידישע פאָלקס־מאַסן אין ביאַלע. דער־פאַר וועלן אַלע ציוניסטישע גרופּי־רונגען באַנוצן זיך מיט אַלע לעגאַלע מיטלען, כדי צוריקצישטויסן דעם שוואַרצן אָנגריף, טראָץ דעם וואָס פון ענגן פאַרטייאישן און אויך פער־זענלעכן שטאַנדפּונקט וואָלט אפשר פאַר אונז פיל, פיל בעסער געוועזן צו זיין אָפּאָזיציע און צו שלאָגן פאַרטיי־קאַפּי־טאַל פון דער שנאה און פאַרביטערונג, מיט וועלכע די שטייערן־פלענער פון די פרומע מושלים וועלן אויפגענומען ווערן ביי די ברייטע יידישע מאַסן

אַלע „טאָז"-מיטגלידער קומען צו דער „טאָז"-פאַרזאַמלונג
זונטאָג 6 אָוונט אין לאָקאַל פון דער קהלה

מיר און זיי!...

מאָנאָלאָג פון משה קאַפּויר

אין דער היים, ביי מיינע עלטערן, האָט מען מיר גערופן משה קאַפּויער. פאַרוואָס האָט מען מיר אַזוי גערופן? ווייל איך האָב אַלץ געטון קאַפּויר. צוערשט האָב איך געטרונקען און דער־נאָך געמאַכט אַ שהכול. אינדערפרי האָב איך געדאַוונט מעריב און ביינאַכט — שחרית. פון אונטן האָב איך אָנ־געטון די הויזן, און פון אויבן — סהעמד. אויף די פיס האָב איך אָנגעטון די הענטשקעס, און אויף די הענט — די שקאַרפּעטקעס. די הויזן האָב איך שטענדיק אָנגעטון מיטן אַ ספּאָדעק פון אונטן...

איצט, אַז איך בין שוין אַ דערוואַק־סענער מענטש, טו איך אויך אַלץ קאַ־פויר: זומער טראָג איך אַ וואַטענע וועסט, און ווינטער — אַלפּאַגענע כאַ־לאַטל. ברענט די זון, גיי איך אין קאַ־לאָשן, גייט אַ רעגן, גיי איך אין האַל־בע לאַטשן מיט צוריסענע זויל, ברילן טראָג איך אויפן שטערן, און דעם קאַפּעלוש מיט דער פּאַשעווקע אַרויף.

אַז מהאָט מיר גערעדט אַ שידוך, האָב איך געזאָגט צו דער כלה:

— נו, טאָכטערשי, אַ סוף, לאָמיר גיין חתונה האָבן.

האָט מיך יענע אָנגעקוקט, ווי כוואָלט חלילה געווען משוגע.

— יונגערמאַן, וואָס רעט איר? — האָט זי געזאָגט — צוערשט דאַרף מען דאָך שרייבן תנאים!

— נישט ביי מיר. איך האָב צוערשט חתונה און דערנאָך שרייבט מען תנאים — אַזוי האָב איך געזאָגט צו דער כלה, און היות ווי די כלות האָבן זיך נישט געוואָלט „זגאָדזשען" אויף מיין „פּראָ־פּאָזיציע", בין איך געבליבן אַן אַלטער בחור, נו, איז וואָס? איז לא פידלתי, איז נישט געפידלט. ווײַל איך נישט שיקן מיינע קינדער אין די אוניווער־זיטעטן — און, אויב מיר האַלטן שוין ביי די אוניווערזיטעטן, ווייל איך אייך טאַקע זאָגן אַ פּאָר ווערטער:

אין פאַרשטיי נישט דעם גאַנצן לאַרם, וואָס יידן מאַכן וועגן די „באַזונדערע בענק". לויט מיין קאַפּוירישן שכל, וועט דאָס גאָר זיין אַ גוטע זאַך. ווי אַזוי? טאַ הערט זשע:

דעם ביישפּיל פון די סטודענטן, וועלן נאָכטון אַנדערע. אויף אַלע גע־ביטן וועלן איינגעפירט ווערן באַזונ־דערע בענקלעך, באַזונדערע קאַסעס, באַזונדערע ווייגן, באַזונדערע באַנען, באַזונדערע וואַגאָנען. שטעלט איך פאַר

די פּריוואַטע באָס

אין טראָטואַר וועט זיין אַ יידישער און דער צווייטער — אַ גויעשער. אויף דער יידישער זייט וועלן זיין יידישע געשעפטן, און אויף דער גויעשער זייט — גויעשע געשעפטן. אויף דער גויעשער זייט וועלן גיין קאָוואַלסקיס תלמידים און סהאַרץ וועט זיי פּישטשען צו אַ יידישער שויב — אויף דער גויעשער זייט וועט גיין אַ געטרייער „נאַראַ־פּאַצעט" מיט אַ קאַסטעט אין קעשענע, און אויף דער צווייטער זייט וועט ער זען אַ ייד, וועט אים נעבאַך „שוואַנדזשען" די האַנט און גאָרנישט —

אויף דער גויעשער זייט וועט גיין דער סעקוועסטראַטאָר, און וועט זען אויף דער יידישער זייט זיינעם אַ „פּלאַטניק", וועט ער שטיין ווי אַ קוואָקע ביים טייך מיט דער טעקע און מיטן נאָקאַז, און וועט נעבעך האָבן גרויס עגמת־נפש — סוועט זיין אַ רחמנות צו קוקן אויף אים.

אויף דער יידישער זייט וועלן אונ־זערע „פּאַננעס" און מאַנקעס האַקן „פּאָ־פּאָלסקיעמו" און אויף דער גויעשער זייט, וועט מען רעדן „יידיש": אוי ווי, אַ טאַטעלע, מאַמעלע, ציצעלע.

אויף דער באַן

סוועלן זיין יידישע צוגן און גויעשע צוגן. פונקט אַזוי ווי סזענען איצט דאָ אויף די וואַגאָנעס שילדלעך „דליאַ פּאַלאַנציך" און „דליאַ ניעפּאַלאַנציך". וועלן זיין שילדלעך „דליאַ זשידוב" און „דליאַ פּאָלאַקוב". וועט אַ ייד קומען צו דער קאַסע נאָך אַ בילעט, וועט דער קאַסיר פרעגן:

— זשיד?

— טאַק.

— טאָמער וועלן די גויעשע וואַגאָ־נעס זיין איבערפילט, און די יידישע נישט, וועט קאָוואַלסקי קומען צו לויפן און וועט זיך וועלן אַריינכאַפּן אין אַ יידישן וואַגאָן, וועט מען אים ווייזן דאָס שילדל:

— פּאַניע מעצעניאַשע, טו יעסט „דליאַ זשידיב"! און אַז דער קאָנדוק־טאָר וועט קומען אָפּנעמען די בילעטן, וועט מען זאָגן:

— פּאַניע קאָנדוקטאָזשע, פּראָשען נאַ פּראַוואָ.

— אויף דער רעכטער זייט הייסט עס.

דאָס מיינט איר איז שוין אַלץ?

און **דער סעקוועסטראַטאָר** האָט זיך געשמדט? טאָמער וועט דער סעקוועסטראַטאָר אַריינקומען צו אַ יידישן סוחר מאַכן אַ ליציטאַציע, וועט מען אים זאָגן:

— פּאַניע נאַטשעלניקו, פּראָשען נאַ פּראַוואָ. ער וועט שטיין אויף רעכטס, און איר אויף לינקס. און טאָמער וועט ער זיך וועלן אַוועקזעצן אויף אַ בענקל, וועט מען אים זאָגן:

— „אַסטראָזשניע", זעצט אייך נישט אויף אַ יידיש בענקל!

איין צרה, זעט איר וועט זיין

אין וואַקאַציע

שטשאַווניץ, טרוסקאַוויעץ און אַנדערע קור־ערטער, ווו אונזערע ווייבלעך פאָרן זיך „פּאָפּראַווען". מיט אונזערע ווייבלעך וועט נישט גוט זיין, פאַרוואָס? ווייל זיי וועלן מוזן זיין „נאַפּראַוואָ" און די שקצים — „נאַלעוואָ". פאַר זיי זעט איר, וועט דאָס רעכטס און לינקס זיין אַ טראַגעדיע, נאָר ווי זאָגט איר? מקען דאָך נישט אַלעמען צופרידן שטעלן...

יאָ רבותי, משה קאַפּויר בין איך און משה וועל איך בלייבן.

י. אָבערזשאַנעק

צען יאָר „טאָז“ = טעטיקייט

[?]ליגט פאַר אונז דער טעטיקייטס- און פינאַנס - באַריכט פון דער געז. „טאָז“ אין ביאַלע. דער באַריכט איז פון די גאַנצע צען יאָר פון „טאָז“-טעטיקייט אין ביאַלע.

*

נישט וועלנדיק פאַרלויפן דער אַל-געמיינער פאַרזאַמלונג אין איר רעכט צי קריטיקירן אָדער לויבן דער טעטי-קייט פון דער פאַרוואַלטונג, קענען מיר דאָך זיך נישט אָפּהאַלטן פון מאַכן איי-ניקע באַמערקונגען צום באַריכט.

א.

פון דער אַלגעמיינער סומע-הכנסה און הוצאה 58,000 האָט „טאָז“ דער-האַלטן אַלס סובווענץ פון דער צענ-טראַלע 20,000 ד. ה. עפּעס העכער ווי אַ דריטל, דאָס איבעריקע האָט „טאָז“ דורך אַקציעס, דורך דער מאַגיסטראַט און גמינע-קאַסע באַקומען.

ב.

אויפמערקזאַמער דאַרפן מיר זיך באַציען צום פונקט 6 פון באַריכט, צום פונקט פון דער הכנסה וואָס ה. „מיטגלידס-אָפּצאָל“. הכנסה 3.517 זל. דערמיט פאַרבינדענע הוצאה 606.50, נעטאָ מיטגלידס-אָפּצאָל 2.910.50 פיל צו ווע-ניק פאַר דער קאָלאָסאַלער טעטיקייט, וועלכע „טאָז“ לייסטעט אין ביאַלע.

רעדנדיק וועגן „טאָז“ - טעטיקייט דאַרף מען דערמאָנען, דאָס נאָך דער „אינטערווענץ“ פון מו"צ, וועלכע האָט ווי פאַרלאָזט די גאַנצע קהלה-אַרבעט האָט „טאָז“ איבערגענומען צום טייל געוויסע אַגענדן פון דער קהלה. סוענען געווען פאַלן, ווען מהאָט געמוזט אַן אָרימאַן העלפן מיט עפּעס און די קהלה איז שוין קיין גמינע נישט גע-ווען, האָט עס געמוזט טון דער „טאָז“.

דאָס אַלץ דאַרף געדענקען די ביאַ-לער געזעלשאַפט און זען אַרויסצווייזן און שענקען דעם „טאָז“ נאָך מער פאַראינטערעסירונג. צום ערשטן דאַרף זיך די פאַראינטערעסירונג אָפּרופן אויף דער פּאָזיציע נומער 6 וואָס הייסט מיטגלידס-אָפּצאָל.

*

כדי זיך נענטער צו באַקאָנען מיטן טעטיקייטס-באַריכט און זען וואָס פאַר אַ ברייט אַרבעט-פעלד „טאָז“ האָט און — וואָס פאַר אַ ברייטע מעגלעכקייטן פאַר אַרבעט, אמתע געזעלשאַפטלעכע אַרבעט האָבן די אַלע דאַמען און הערן, וועלכע ווילן געזעלשאַפטלעכעס עפּעס לייזטן.

*

„טאָז“ האָט דעם 10 ה.מ. איר אַל-געמיינע פאַרזאַמלונג. „טאָז“ גייט אויך די אָרגאַניזאַציאָנעלע זייט אירע ברענ-גען אין אָרדנונג. סבלייבט אונז נישט מער צוצוגעבן ווי דאָס, וועלכעס מיר האָבן אין אַרטיקל א.ג. „טאָז“ געשריבן אין „ביאַלער-וואָכנבלאַט“ 5 פון 31 יאַנואַר 1936 און ווינטשן זיך דאָס סזאָל היינט פאַרווירקלעכט ווערן.

*

„טאָז“ מוז פירן נאָך אַן אַרבעט, סדאַרף נעמלעך געפירט ווערן אויסער דער באַשפּייזונג נאָך [?] באַקליידונגס-אַקציע. אַן אַקציע, וואָס זאָל דערמעג-לעכן דאָס קינד צו קומען אין שולע אָנגעטון, נישט האַלב נאַקעט. מדאַרף צו דעם ווייניקער געלט ווי צו דער באַשפּייזונג-אַקציע. זיכער געפונען זיך אין ביאַלע הונדערטער יידישע פאַ-מיליעס, וואָס האָבן, קענען, אין [illegible] עפּעס אַן אַלטן בגד אוועקצוגעבן [illegible] [illegible] צונויפנעמען, איבערנייען. צונאָזן, [illegible] אין ביאַלע.

דער נצחון פון די קאָמיסאַרן-קאַנדי-דאַטן איז נאָר אַ ציטווייליקער. דער קהלה-וואָגן זינקט טאַקע אין זומפּ, אָבער — דער קאַמף דויערט ווייטער. דאָס „מנצח“ זיין [?] ה' פנחס נאָרט-מאַן איז נאָר אַן עפּיזאָד.

למ"ד.

פאַרטיילן, דאַרף זיין די אויפגאַבע פון אַ דאַמען-קאָמיטעט ביים „טאָז“. אויף דעם געביט לאָזט זיך אַ סך אויפטון, ווען די אַקציע וואָלט ווי געהעריק אָרגאַניזירט געוואָרן, וואָלטן די רעזול-טאַטן געווען טער צופרידנשטעלנדע.

„טאָז אַרבעט פאַר דעם מאַסן-מענטש און ביים „גראָען בירגער“ דאַרף זי אויך אונטערשטיצונג באַקומען. די אַקציעס וואָס „טאָז“ וועט מאַכן, וועלן געבן אַ מעגלעכקייט יעדן איינעם צו-ריקצאָלן אַ חוב דעם „טאָז“ פאַר דער וויכטיקער הילף, וואָס די אינסטיטוציע דערטיילט אים, זיינע קינדער און נאָענטע.

די לייטונג פון „טאָז“ דאַרף נישט קלערן וועגן פאַרשמעלערן איר „טעטי-קייטס-קרייז“, נאָר גיכער פון אים אויס-ברייטערן. „טאָז“ האָט די פולע רעכט צו קומען צו דער ביאַלער געזעלשאַפט און אָפּגעבנדיק איר אַ דין-וחשבון פון דער אַרבעט פאַרלאַנגען און פאָדערן מיטאַרבעט און מיטווירקונג.

„טאָז“ דאַרף זיין די געזעלשאַפט, וואָס זאָל האָבן צו איר דיספּאָזיציע פיל איבערגעגעבענע און טרייע מיטשאַפער.

סזאַרפן אָרגאַניזירט ווערן די מיט-גלידער פון „טאָז“. מען דאַרף שטיין אין אַ כסדר'דיקן קאָנטאַקט מיט דער באַפעלקערונג.

צוגלייך מיט דער פינאַנסיעלער אַק-ציע, וואָס „טאָז“ דאַרף פירן, דאַרף זי אויך די אָרגאַניזאַציעלע נישט פאַר-נאַכלעסיקן.

*

קומט און זעט די הונגעריקע און האַלב-נאַקעטע יידישע קינדער, וועט איר אין „טאָז“ געדענקען!

חיים מיאָדעק.

טעטיקייט = און פינאַנס = באַריכט

פון דער געז. „טאָז“ אין ביאַלע = פאָדל. פאַר דער צייט פון 1927 .I .1 ביזן 1936 .III .31

.1	דערטיילט געוואָרן אומזיסטע וויזיטן	11.818
.2	אַרויסגעגעבן אומזיסטע רעצעפּטן . . .	4.965
.3	געבאָדן קינדער אויפן חשבון פון „טאָז“	17.366
.4	געבאָדן אַרבעטלאָזע אויפן חשבון פון „טאָז“ . . .	1.585
.5	געשוירן קינדער אויפן חשבון פון „טאָז“ . . .	11.559
.6	געוואַשן וועש פאַר אָרעמע קינדער	10.391
.7	קינדער גענאָסן פון זומער האַלב-קאָלאָניעס . . .	1.530
.8	אַרויסגעשיקט קינדער אויף זומער-קאָלאָניעס: אָטוואָצק, דאָמאַטשעווע, ציעכאָצינעק און אַנדערע .	94
.9	אויסגעהיילט קינדער פון פּאַווס (פּאַרך)	123
.10	אומזיסט באַשטראַלט קינדער מיט קוואַרץ-לאָמפּ . . .	372
.11	פאַרטיילט אומזיסט טראָן קלג. .	650
.12	פאַרשפּרייט בראָשורן, פלוג-בלעטער און צייטשריפטן וועגן היגיענע .	12.000
.13	יוגנטלעכע וועלכע האָבן געפירט גימנאַסטישע איבונגען אויפן ספּאָרט-פּלאַץ פון „טאָז“ אין דער צאָל פון	2.500
.14	אין משך פון 3 ווינטער-מאָנאַטן אין יאָר 1935/6 איז געפירט געוואָרן אַ באַשפּייזונג-אַקציע פאַר די קינ-דער פון "תלמוד-תורה", „בית-יעקב“ און „ישיבה“ אין דער פאָרם פון אַ זעמל מיט אַ גלאָז מילך אָדער קאַקאַאָ טעגלעך, פאַר דער צאָל קינדער	190

פאָרזיצער פון דער „טאָז“-פאַרוו.
(—) ד"ר א. געלבאַרד

סעקרעטאַר: (—) ב. ווינאָגראַד

רעוויזיאָנס-קאָמיסיע:
(—) א. שוואַרץ
(—) מ. יונגערמאַן
(—) א. לובעלטשיק

	הוצאה		הכנסה	
.1 סובווענץ פון דער „טאָז-צענטראַלע			20.868	55
.2 „ „ מאַגיסטראַט . .			7.035	08
.3 „ „ סיימיק . .			1.000	—
.4 „ „ דער יידישער גמינע.			2.960	—
.5 „ „ דער קראַנקן-קאַסע .			1.895	—
.6 מיטגלידס-אָפּצאָל . . .	606	49	3.517	—
.7 אונטערנעמונגען און נדבות. .			10.572	26
.8 זומער-קאָלאָניעס און האַלב-קאָלאָניעס	29.989	27	8.849	40
.9 שול-היגיענע	9.852	24	1.181	95
.10 קוואַרץ-לאָמפּ. . . .	803	64	373	—
.11 שול-אַמבולאַטאָריום . . .	3.528	49		
.12 מילך, רעצעפּטן און טראָן . .	2.633	42		
.13 היגיענע-פּראָפּאַגאַנדע . .	1.588	42	294	73
.14 פיזישע דערציונג . . .	696	37		
.15 קינדער-באַשפּייזונג אין 1935/6 .	668	33		
.16 אינווענטאַר	768	–		
.17 אַדמיניסטראַציע . . .	6.954	24		
.18 פאַרשידענע	153	06		
סאַלדאָ צום 1 אַפּריל 1936 י. .	305	—		
צוזאַמען . .	58.546	97	58.546	97

פאָרזיצער פון דער „טאָז“-פאַרוו.
(—) ד"ר א. געלבאַרד

סעקרעטאַר
(—) ב. ווינאָגראַד

פאַרוואַלטונגס - מיטגלידער:
(—) ב. פּיזשיץ
(—) פ. פרידבערג
(—) ה. אָרלאַנסקאַ
(—) מ. האָפּפער

ידיעות

פון יידיש = וויסנשאַפטלעכן אינסטיטוט אין ווילנע

דער פאַרגרעסערטער אינטערעס צו דער אַרבעט פון ייוואָ וואָס האָט זיך געלאָזט באַמערקן אין אַלע לענדער פון יידישן מאַסן-ישוב נאָכן פאַראַיאָריקן וועלט-צוזאַמענפאָר, האָט פאַרגרעסערט אויך די פינאַנסיעלע מעגלעכקייטן פון ייוואָ, און דאָס האָט זיך באַלד אָפּגע-רופן אויף זיין טעטיקייט. ווען סזאָל נישט געווען נעמען אַריינפליסן מער געלט, וואָלט למשל נישט מעגלעך גע-ווען אָנצוקצושטעלן די אַרבעט פון דער אַנפיראָנטור א"נ פון ד"ר צמח שאַבאַד, וואָס האָט פאַר דער קורצער צייט פון איר עקזיסטענץ שוין פאַרנומען אַזאַ קענטיקן פּלאַץ אין אונזער קולטור-באַלאַנס.

די ווירקונג פון דער געבעסערטער פינאַנסיעלער סיטואַציע לאָזט זיך אויך שוין שפּירן אין דער אַרויסגעבערישער טעטיקייט, וואָס זי איז איינע פון די וויכטיקסטע אַרויסווייזונגען פון דער וויסנשאַפטלעכער אַרבעט פון ייוואָ.

ביז וואַנען אַ בוך, אָדער אַפילו אַן אַרטיקל, דערגייט פון דעם מחברס שרייבטיש ביזן לייענער, גייט אַוועק אַ שטיק צייט, און דעריבער האָט זיך דער דאָזיקער באַרג-אַרויף נישט אָנגעזען תיכף. זיין אָנפירונג האָט זיך אָפּגע-האַלטן פון געבן מעלדונגען פאַר דער צייט. אָבער איצטיקער קענען מיר שוין מיט פרייד אָנזאָגן נישט נאָר אַ גוטע בשורה וועגן גוטע פּלענער, נאָר אין משך פון די נאָענטסטע חדשים, ביזן זומערדיקן איבעררייס, וועלן מיר שוין האָבן אין גאַנצן פאַרטיק אַ היפּשע צאָל ביכער און בראָשורן, וואָס וועלן אויף אַ קענטיקן אופן פאַרגרעסערן דעם פאַרמעג און דעם אויפטו פון ייוואָ.

אין די ווייטערדיקע נאָטיצן כאַראַקטע-ריזירן מיר די דאָזיקע אויסגאַבעס. אָבער איידער מיר קומען צו צו די פּרטים, מוזן מיר זאָגן: די פריינט פון ייוואָ דאַרפן זיין געוואָרנט אין זייער פרייד. דאָס אַלץ וואָס איז אויפגעטון און געגרייט געוואָרן אין משך פונם לעצטן יאָר איז אַ רעזולטאַט פון דער פיל-וויניציק נאָרמאַלער פינאַנסיעלער סיטואַציע, וואָס אין איר האָט זיך דער ייוואָ געפונען אין משך פון דער צייט. סאיז אונז אָבער נישט געראָטן ביז איצטער צו פאַרזיכערן דעם ייוואָ אַ סטאַבילן בודזשעט, ווי קליין ער זאָל נישט זיין. יעדער הכנסה מאָרערט כסדרדיקע אָנשטרענגונג נישט נאָר פון צענטער, נאָר אויך פון פריינט אויף די ערטער, און גראָד אין דעם מאָמענט, ווען מיר קומען אָפּצוגעבן אַ גוטן באַריכט וועגן דער אָפּגעלאָפענער צייט, ווייזן זיך ווידער סימנים פון ערנסטע פינאַנסיעלע שוועריקייטן. די דאָזיקע סכנה מוז אָפּגעטריבן ווערן!

זאָל יעטווער אין דער מחנה ייוואָ-פריינט טון זיין חוב, וועט דאַמאָלסט דער ייוואָ, אונזער אַלעמענס ייוואָ, נישט נאָר ביישטיין די שטורעמס, נאָר זיך צעוואַקסן נאָכמער.

פרוידס „אַריינפיר אין פּסיכאָאַנאַליז“

סאיז שוין אויסגעזעצט און סדרוקט זיך דאָס צווייטע העפט פון זיגמונד פרוידס „אַריינפיר אין פּסיכאָאַנאַליז“, וואָס נעמט אַרום די ערשטע העלפט פון דעם אָפּטייל וועגן חלום. העפט 3 וועט ברענגען די לעצטע קאַפּיטלען וועגן חלום, די העפטן 4–6 וועלן געבן די אַלגעמיינע לערע וועגן נעוראָזן.

צום 250=יאָריקן יובל פון דער יידישער פּרעסע

זינט עס זיינען אַרויס די „קוראַנטן“ אין אַמסטערדאַם (1686 – 1937), גרייט

פון ביאלער לעבן

די „הומאניטארע" שחיטה אין ביאלע

שבת אוונט איז „פייערלעך" פארגעקומען דער ערשטער אקט פון שעכטן לויטן נעם געזעץ, דאס הייסט מיט באטויבונג. דעם „פייערלעכן אקט האבן בייגעוווינט דער ה' סטאראסטע, בירגערמייסטער און אנדערע.

דאס באטויבן איז פארגעקומען אויף פאלגנדן אופן: מען דעקט צו די בהמה די אויגן און דער וועטערינאר ד"ר שיסט איר אין קאפ מיט א ספעציעל געבראכטן רעוואלווער. פון קלאפ דארף די בהמה פארטויבט ווערן און אוועקפאלן, ערשט דאמאלסט גייט צו איינער און שניידט איבער דעם האלז.

אין ביאלע זענען, וויזט אויס די בהמות איינגעשפארטע און ווילן נישט ווערן באטויבט, זיי ווארפן זיך נאך לענגער נאכן פארטויבן און אדורכשניידן דעם האלז ווי די געשאכטענע לויטן „בארבארישן" שחיטה-סיסטעם.

אז אזוי איז עס, האט מען זיך געקאנט היינטיקע וואך איבערצייגן אין ביאלער שעכט-הויז. די בהמות האבן זיך נישט געלאזט שעכטן „הומאניטאר" מיט „באטויבונג".

נאר נישט אלע האבן דערהאלטן קאנצעסיעס

כמעט אלע יאטקע אייגנטימער האבן אנגעגעבן ביטעס וועגן קאנצעסיעס.

ביז נעכטן האבן נאר דערהאלטן קאנצעסיעס פינף קצבים. דער גורל פון די איבריקע איז נאך נישט באוווסט.

פלייש טייערער

די נישט קלארע לאגע אויפן פליישמארק האט געברענגט צו א טיילווייזע פארטייערונג פון דעם ארטיקל. דינסטאג האט מען נעפארערט פאר א קילא פלייש 1.40 נעכטן איז דער פרייז געווען שוין נידעריקער.

פארוואס האבן די היגע קצבים נישט געשאפן קיין פלייש-קאאפעראטיוו?

אלע זענען געווען זיכער, דאס דער פליישער-צעך וועט שאפן צוויי קאאפעראטיוון, איינעם פאר כשר-פלייש און איינעם פאר טרפה. אויסגעלאזט האט זיך עס אנדערש, אנשטאט איין קאאפעראטיווע-פאטענט מיט עטלעכע פיליצן קארטן, האבן אלע קצבים נאך נישט וויסנדיק צי זיי יעלן יא האבן א מעגלעכקייט ווייטער צו באשעפטיקן זיך אין דער פלייש-בראנזשע געמוזט אויסקויפן פאטענטן און מאכן יעדער איינציקער „שבת פאר זיך".

ווי מיר ווערן געוווירט איז די סיבה געווען צי וואס מהאט זיי געשראקן, דאס זיי וועלן מוזן האבן אזש צוויי בוכהאלטערן צום קאאפעראטיוו, און פאר בוכהאלטערן מיט ביכער-פירן האבן זיי מורא. זיי ווילן, אז ווער אנדערש זאל פאר זיי פירן און זיי — זאלן צאלן און צאלן...

סאיז אים שווער צו פארשטיין...

דינסטאג איז פארגעקומען א זיצונג פון דער קהלה-פארוואלטונג וועגן רופן א זיצונג פון דער נייער פארוואלטונג, וועלכע זאל אויסוויילן א פרעזעס אויפן ארט פון ה' נארטמאן פנחס, וועלכער איז דורך דער אויפויכט-מאכט נישט באשטעטיקט געווארן. וויצע-פרעזעס קאשעמאכער האט אריינגעטראגן א פארשלאג, דאס די קהלה פארוואלטונג זאל אין הסכם מיט איר דינענדער רעכט אנגעבן אויף דעם באשלוס פון היגן סטאראסטע א רעקורס צום וואיעוואדע קיין לובלין.

די דאזערעס פון אגודה-לאגער האבן זיך ארויסגעזאגט געגן (זיי האבן דאך פארקאכט די גאנצע קאשע), די דאזארעס פיעקארסקי און צעלניקער האבן זיך אפגעהאלטן פון שטימען און אזוי געברענגט דערצו, דאס דער פארשלאג פון וויצע פרעזעס קאשעמאכער זאל אפפאלן.

מילא, ה' פיעקארסקין קאן מען נאך פארשטיין, אבער ה' צעלניקערן איז באמת שווער צו פארשטיין. זיין האנדלונג אויף דער לעצטער זיצונג פון דער גמינע-פארוואלטונג איז פאליטיש אזוי „קלוג", דאס מען דארף א געניאלער מענטש עס צו פארשטיין.

אמתע דיפלאמאטיע'..!

בערנארד ראאבע געשמד

די גמינע - פארוואלטונג האט אלס ענטפער אויף איר אויפפאדערונג דורכן שטייער-אמטן צו ה' ב. ראאבע וועגן איינצאלן עטאט פארן 36-טן יאר אין דער הויך פון 300 זל. דערהאלטן אן ענטפער-בריוו מיט א קאפיע פון זיין שמד-מעטריקע פון ווילנע. דער לעצטער שרייבט, דאס ער איז איבערגעגאנגען אויפן עוואנגעלישן גלויבן דעם 18-טן נאוועמבער 1933.

האבן מיר הייסט עס מיט אן אסימי לאטאר וועניקער און מיט א משמד מער.

געשטארבן אין מושב-זקנים

אין מושב-זקנים איז געשטארבן אין עלטער פון עטלעכע נייניציק יאר דער דארט זיך לעצטנס אויפהאלטנדער פענסיאנירטער אויפן רעכנונג פון שטאט משה זילבערשטיין.

פון מושב-זקנים

דאס צובויען די 4 צימערן צום מושב-זקנים בנין איז שוין פארענדיקט. עס פעלט נאך די אינערלעכער איינריכטונג, וועלכע וועט שוין אין דער נאנטסטער וואך געשאפן ווערן.

דער מושב-זקנים קאמיטעט זעצט פאר די אקציע פון זאמלען געלט צו פארענדיקן דאס איינארדענען די ניי צוגעבויטע צימערן.

ווארשיינלעך וועט אין די נאנטסטע וואכן איינגעארדנט ווערן א בלומל-טאג לטובת דער אזוי וויכטיקער אינסטיטוציע ביי אונז.

דער סילוועסטער-אוונט פון דער „קולטור-ליגע"

דער איינגעארדנטער ערשטער עפנטלעכער סילוועסטער-אוונט פון דער „קולטור-ליגע" איז אדורך מיט דערפאלג. דער אוונט איז באזוכט געווארן דורך צוויי הונדערט פערזאן נישט נאר פון די ארבעטער-קרייזן, נאר אויך פון די בירגערלעכער און אפילו נאציאנאל-געשטימטע עלעמענטן.

דער אוונט וואלט אדורך מיט נאך גרעסערן דערפאלג, ווען נישט די פאליציייאישע קאמפליקאציעס אין זייער לעצטער מינוט.

אויך דער בופעט פון אוונט האט געהאט דערפאלג.

יידן געוויינען זיך צו ביסלעכווייז צו באטראכטי סילוועסטער פאר „זייערס" א יום-טוב. דאס געשעט אין א צייט פון א שטארק ענטוויקלטן נאציאנאליזם, וועלכער באהערשט ביידע צדדים.

די חגאות אין ביאלע

די ניי-יאר און דריי-קעניגן-חגאות זענען דורכגעגאנגען רוהיק. סאיז נישט פארנארטירט געווארן קיין שום ערנסטע אינצידענטן אין ביאלע און אין דער אומגעגנד.

זיי דארפן נישט קיין שפיטאל

מיטוואך אוונט איז פארגעקומען א זיצונג פון דער גמינע-פארוואלטונג אויף וועלכע סאיז באשלאסן געווארן איינצונעמען שטאט אלס א קאנטע אויפן יאר 1937 אין דער הויך פון דעם עטאט אויפן יאר 1936. אינטערעסאנט איז, דאס די אגודה-פראקציע האט געפאדערט אויסשליסן פון די ראמען פון נייעם בודזשעט דעם שפיטאל, ווייל מדארף נישט קיין יידישן שפיטאל אין ביאלע.

ראסאש

די ראטאשער „פרנסים" קריגן זייערע „פענסיעס...

פארגאנגענע וואך ווען די ניי-אויסגעוויילטע קהלה אין ראסאש האט צוגעטרעטן איינצוציען די פארלעגענע עטאטן האט דאס יידישע ראסאש מקטן ועד גדול פארשטרייקט אין איין בונד קעגן זייער פארוואלטונג.

שבת איז טוין וועגן דאוונען קיין רייד נישט געווען. נאכן ערשטן „קלינג" מיט וועלכן י. קרייטשטיין האט מכבד געווען דעם דאזאר ה' גוטמאן האט זיך דאס שטעטעלע ערנסט צוהיצט נישט לאזנדיק קיין דאזאר איבערגיין די גאס...

שבת צונאכטס, ווען דער פרעזעס ה' טעפערמאן האט אין בית-המדרש אנגעהויבן דעם פארזאמלטן עולם ערקלערן די נויטיקייט פון „ארדנונג אין דער קהלה-ווירטשאפט", האט דער העלד „יאנקעלע" קארמאן, דערלאנגט דעם פרעזעס: איינעם... דעם צווייטן... און דריטן פאטש. דער פרעזעס איז פון בית-המדרש אוועק אין דער פאליציי, וועלכע האט פארפירט אן אויספארשונג.

משה ש — ש,

חשובער הער רעדאקטאר!

אין ציזאמענהאנג מיט דער נאטיץ אין נומער 1 „ביאלער וואכנבלאט" א. נ. „זיי איז עס נישט נויטיק" בעט איך אפדרוקן אין אייער ציטונג פאלגענדע שורות: סאיז אמת, אז מהאט צוריקגעשיקט די ביטע מיט א באמערקונג, די ביטע זאל אויטענטיש אונטערגעשריבן ווערן און סזאל בייגעשטעלט ווערן א דערלויבניש אויפן רעפעראט פון ד"ר ציגעלניק און איך וויל גלויבן, אז אלע ווייסן די סיבות און אן דעם קאן קיין לאקאל נישט געגעבן ווערן אויף קיין רעפעראטן, (לעצטנס זאגאר אויך אויף פארוויילונגען). אויב אבער דער שרייבער פון דער דערמאנטער נאטיץ פארשטייט, אז אזא ביטע קען איבערהויפט זיין אן אן אונטערשריפט, און עס גענוגט, אז סגיט אן ווער סאיז אין פארוואלטונג — קען איך גארנישט העלפן.

דאקעגן איז נישט אמת, אז די שול-פארוואלטונג האט זיך אויסלעגימירט מיט דער סטאראסטא - דערלויבעניש, באוויל אזסאיז נאר אנגעגעבן געווארן אין דער צווייטער ביטע, אווטערגעשריבן נאר דורכן פארזיצנדער ה' ראזענבוים, אז סאיז פאראן א דערלויבעניש אויפן רעפעראט, האט שוין דער בירגער-קלוב מסכים געווען אפצוגעבן דעם לאקאל, אמת קעגן אפצאל פון 10 זל. צו דעקן אייגענע אויסגאבן. דערביי האב איך בפירוש באמערקט דער דעלעגאציע, וועלכע האט זיך צו מיר געווענדן וועגן דעם ענין, אויב די קאסטן וועלן זיין קלענערע וועלן זיי באצאלן וועניקער.

סאיז נישט אמת, אז דער בירגער-קלוב האט מיט עטלעכע וואכן צוריק „אויסגעבארגט" א צימער ביי דער שולע, באוויל דער בירגער-קלוב האט איבערהויפט קיין פארוויילונג נישט איינגעארדנט און במילא נישט באצאלט קיין 50 גר.. דאקעגן איז אמת, אז דער בירגער-קלוב האט מיט איניקע וואכן צוריק פארדינגען די זאלן אויף א פארוויילונג.

צי האט די שול-פארוואלטונג ריכטיק אדער נישט ריכטיק געהאנדלט וואס זי האט דעם רעפעראט איבערגעטראגן אין שול-לאקאל ווייס איך נישט, אבער דאס ווייס איך יא, אז דער בירגער-קלוב, וואס ער זאל נישט זיין, איז נישט מחויב צוצוטראגן 10 זל. אדער אפילו וועניקער, צו א רעפעראט וואס די גאנצע ברוטא-הכנסה (?) איז 15 זל.

צום סוף וויל איך נאך פרעגן דעם ה' אויטאר פון דער נאטיץ: פון ווען אן זענען עס די רעוויזיאניסטן געווארן „אייערע", וואס איר אפעלירט צו זיי און זוכט יושר ביי „מערדער" „אוואנטוריסטן" און „פאנטאזיארן"?

מיט דרך ארץ

אייזיק שווארץ.

געזעלשאפטלעכער קאלענדאר

דער עלטערן - קאמיטעט פון דער נ.מ.-שולע מעלדעט, אז די

עלטערן-פארזאמלונג

וואס האט געזאלט פארקומען שבת דעם 2-טן ד. ח. איז צוליב אומפאראויסגעזענע סיבות נישט צושטאנד געקומען.

זי קומט פאר מארגן שבת פינקטלעך 2.30 נ. מ.

אלע עלטערן ווערן געבעטן צו קומען פינקטלעך.

היינט 8 אוונט אין „קולטור-ליגע"

א חברים-שמועס.

דער אמאפטייל צו א זאמל-בוך צו דער געשיכטע פון דער יידישער פרעסע ביי דער נאענסטער מיטארבעט פון ד"ר יעקב שאצקי, משה שטארקמאן, מנשה אונגער, ד"ר א. מוקדוני און ש. ניגער. דער באנד דארף האלטן ביי 230 זייטן.

אספיראנטור א. נ. פון ד"ן צמח שאבאד

די ארבעט פון אספיראנטן פון צווייטן טורנוס גייט נארמאל. אין משך פון חודש נאוועמבער איז דורכגעפירט געווארן די ערשטע סעריע באריכטן וואס האבן צוזאמען מיט דער דיסקוס... ... באריכטן 9 זיצונגען.

אספיראנט ל. פוידמאנס טעמע איז איינגעטעגט געווארן. די לייענט זיך איצט אזוי: „די יידישע מלאכה אין ווילנע 1915 — 1935".

דער ייוואָ-חודש אין פוילן

האט געפונען א ווארעמען אפקלאנג. פון א צאל שטעט זענען אנגעקומען אנפ"אנג, דארטיקע גוטע פריינט האבן זיך גענומען צו דער ארבעט נישט ווארטנדיק אויף קיין שליח פון ייוואָ. ספעציעל וויל מיר דא דערמאנען די טוער אין קאנין און ראוונע.

ז. רייזן האט געפירט די אקציע אין ווארשע, לאדזש און וולאצלאוועק. פ. האלפערן האט באזוכט ראדעם, קעלץ, אסטראוועצ, בענדין, מאסנאוועצ, קאטאוויץ, ביליץ. א. איוועניצקי איז געווען אין מובאלק, יאגעסטאוו, גרייעווע, לאמזשע, אסטראלענקע, מאקעווע, פולטוסק, ...

א צאל קהלות האבן זיך באשטייערט לטובת דעם ייוואָ, צווישן זיי ווילנע מיט 500 גילדן, מעזריטש מיט 100 גילדן.

היות די אקציע איז גאך נישט פארענדיקט, וו רט דער פולדיקער באריכט אפגעלייגט ביז א קומענדיקן נומער „ידיעות".

Redaktor wydawca: Chaim D. Miodek
Druk. „Express", Biała-Podlaska, Piłsudskiego 6.